

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 23 februari 1945 kl. 8 fm.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i strafflagen för krigsmakten, m. m.

Genom en den 15 december 1944 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 8, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

1) Lag om ändring i strafflagen för krigsmakten.

Härigenom förordnas, att 185 § strafflagen för krigsmakten¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt i det följande angives samt att i samma lag skall införas en ny paragraf, betecknad 209 a §, av nedan intagen lydelse.

185 §.

Till disciplinmål — — — efter 177 §.

Vid åläggande av disciplinstraff skall befälhavaren ock pröva, huruvida egendom, som i målet tagits i beslag, skall vara förverkad.

209 a §.

Har i disciplinmål beslagtagnen egendom förklarats förverkad, äger den som ej åtnöjes med beslutet att däröver föra klagan inom tid och på sätt, som enligt 209 § första och andra styckena gäller för klagan över disciplinstraffets åläggande. Försummar den missnöjde, vad sålunda är föreskrivet, have förlorat sin talan.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, och skall tillämpas även där beslag skett före lagens ikraftträdande.

2) Lag

angående ändrad lydelse av 39 och 46 §§ lagen den 23 oktober 1914 (nr 325) om krigsdomstolar och rättegången därstädes.

Härigenom förordnas, att 39 och 46 §§ lagen den 23 oktober 1914 om krigsdomstolar och rättegången därstädes² skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

¹ Senaste lydelse, se SFS 1942: 379.

² Senaste lydelse, se SFS 1944: 293.

39 §.

Till krigsdomstol — — — sjöss; samt

7:o) besvär över befälhavares beslut, varigenom disciplinstraff eller ersättningskyldighet ålagts någon eller beslagtagen egendom förklarats förverkad.

Då förhållandena — — — det gällande.

46 §.

Krigsöverdomstol äge — — — rätta förstånd.

Krigsöverdomstol skall — — — omedelbart dömer.

Krigsöverdomstol döme ock:

över besvär, som anförts emot krigsrätts utslag eller emot beslut, varigenom befälhavare ålagt disciplinär bestraffning eller ersättningskyldighet eller förklarats beslagtagen egendom förverkad; samt

i mål — — — krigsöverdomstol överlämnats.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de genom propositionen framlagda förslagen, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke kommer att lämnas i det följande, hänvisa till propositionen.

I lagen den 13 juni 1941 om förverkande i vissa fall av spritdrycker och vin m. m. stadgas, att om rusdrycker påträffas hos person, som av polisman beträdes med fylleri, dessa skola av polismannen tagas i beslag. Vad sålunda stadgats skall äga motsvarande tillämpning, där någon med skäl misstänkes för onykterhet vid förande av motorfordon. Anställes ej åtal inom en månad från det beslaget ägde rum, skall beslaget hävas, där ej Konungens befallningshavande medgiver att det må bestå under viss ytterligare tid. Egendom som tagits i beslag enligt lagen skall, därest den som åtalas finnes ha begått brottet, dömas förverkad, såvida ej särskilda omständigheter till annat föranleda. Med rusdrycker, som dömas förverkade, skall förfaras på sätt i 7 kap. 20 § 2 mom. förordningen den 18 juni 1937 angående försäljning av rusdrycker föreskrives. Belopp som erhålles vid föryttring av förverkad vara skall tillfalla kronan.

I skrivelse den 11 april 1944 har *riksdagens militieombudsman* erinrat att mål om fylleri skulle under de förutsättningar som angåves i 96 § strafflagen för krigsmakten bedömas enligt krigslagstiftningen. Jämlikt 185 § 8) samma lag kunde fylleriförseelserna behandlas såsom disciplinmål och i regel avgjordes dessa ärenden av vederbörande befälhavare. Så snart det blivit upplyst, att beslag enligt 1941 års lag förelåge, borde dock målet hänskjutas till krigsrätt. Det syntes nämligen alltid ankomma på domstol att pröva frågan

om förverkande och denna fråga finge icke skiljas från prövningen av brottsligheten. Det kunde icke förnekas, att vissa olägenheter vore förenade med fylleriförseelsernas hänskjutande till krigsrätt, så snart beslag förelåge. Detta medförde tidsutdräkt och extra arbete.

Under återopande, att förverkandefrågan syntes vara av den natur, att dess avgörande kunde överlämnas åt den befälhavare som upptog disciplinmålet, har militieombudsmannen med stöd av den för honom gällande instruktionen hemställt, att Kungl. Maj:t ville taga under övervägande frågan om befogenhet för militär befälhavare att i samband med åläggande av disciplinstraff för fylleri även döma egendom som tagits i beslag enligt lagen den 13 juni 1941 förverkad.

Över militieombudsmannens framställning ha efter remiss yttranden avgivits av krigshovrätten och chefen för försvarsstaben ävensom av styrelserna för föreningen Sveriges krigsdomare och auditörer samt föreningen Sveriges krigsfiskaler. I yttrandena har vad militieombudsmannen föreslagit tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Vid remiss till lagrådet den 13 oktober 1944 av upprättade lagförslag i ämnet framhöll *föredragande departementschefen, statsrådet Bergquist*, att ehuru fylleri enligt 96 § strafflagen för krigsmakten kunde beivras i den för disciplinmål stadgade ordning, något stadgande icke funnes om behörighet för befälhavaren att förordna om förverkande av rusdrycker som tagits i beslag hos den straffskyldige. Frågan om förverkandet torde icke heller kunna prövas annat än i sammanhang med prövningen av den brottsliga skuld. Till följd härav måste det enligt departementschefens uppfattning anses åligga befälhavaren att till krigsdomstols avgörande hänskjuta mål om ansvar för fylleri, så snart i målet vore upplyst att rusdrycker tagits i beslag hos den brottslige.

Departementschefen anförde härefter bland annat följande:

»Sistnämnda förhållande är givetvis mindre tillfredsställande. Fylleriförseelserna äro i allmänhet av så enkel natur, att deras hänskjutande till krigsrätt innebär onödig omgång och tidsutdräkt. Frågan, huruvida rusdrycker som tagits i beslag i målet skola dömas förverkade, är i och för sig icke av beskaffenhet att försvåra målets avgörande. Jag finner mig fördenskull böra förordna att, i enlighet med vad militieombudsmannen hemställt, bestämmelser införas som möjliggöra för militär befälhavare att i samband med åläggande av disciplinstraff för fylleri döma i målet beslagtagna rusdrycker förverkade. Denna utvidgning av befälhavarens behörighet i disciplinmål synes böra erhålla sin plats i 185 § strafflagen för krigsmakten, i vilket lagrum för närvarande stadgas bland annat, att till disciplinmål räknas mål om ansvar för fylleri efter 96 § strafflagen för krigsmakten. I lagrummet synes sålunda böra ytterligare föreskrivas, att det i disciplinmål tillkommer befälhavaren att, om han ålägger disciplinstraff, jämväl pröva, huruvida egendom, som i målet tagits i beslag, skall vara förverkad. Bestämmelsen kan utan olägenhet erhålla denna generella formulering, enär i disciplinmål beslag icke läser kunna förekomma i andra fall än då fråga är om rusdrycker. — — —

Beträffande klagan över befälhavares beslut, varigenom beslagtagna rusdrycker förklarats förverkade, synas böra gälla samma regler som i 209 § första, andra och tredje styckena strafflagen för krigsmakten äro stadgade om klagan över ålagt disciplinstraff. Såsom 209 a § torde därför böra införas ett nytt stadgande av innehåll, att nyssnämnda lagrum skola äga motsvarande tillämpning därest i disciplinmål egendom som i målet tagits i beslag dömts förverkad. Beslutet om förverkande bör — i motsats till beslutet om åläggande av disciplinstraff — icke få gå i verkställighet innan laga kraft åkommit beslutet i denna del.

I 39 § lagen om krigsdomstolar och rättegången därstädes torde i förtydligande syfte böra stadgas, att till krigsdomstols handläggning höra, förutom besvär över befälhavares beslut varigenom disciplinstraff eller ersättningskyldighet ålagts någon, jämväl besvär över beslut, varigenom befälhavare förklarat beslagtagna egendom förverkad. Då besvären, i likhet med besvär över ålagt disciplinstraff, böra prövas av krigsöverdomstol, synes 46 § nyssnämnda lag böra förtydligas på enahanda sätt.»

Vid *lagrådets* granskning av de remitterade lagförslagen lämnades förslaget till lag angående ändrad lydelse av 39 och 46 §§ lagen om krigsdomstolar och rättegången därstädes utan erinran. I fråga om förslaget till lag om ändring i strafflagen för krigsmakten erinrade lagrådet, att i 184 § strafflagen för krigsmakten behandlades vederbörande befälhavares befogenhet att ålägga straff i disciplinmål, medan i 185 § angåves vilka mål som vore att hänföra till disciplinmål. Då det föreslagna tillägget till sistnämnda paragraf i visst avseende gäve befälhavare vidgad befogenhet i disciplinmål, syntes detta stadgande rätteligen ha sin plats i 184 §. Beträffande 209 a § framhöll lagrådet, att klagorätt över beslut om förverkande av beslagtagna egendom även borde tillkomma annan, som hade rätt till egendomen, än den som blivit belagd med disciplinstraff. Lagrådet framställde även vissa erinringar av redaktionell natur mot sistnämnda paragraf.

Vid föredragning i statsrådet den 15 december 1944 för beslut om avlämnande av förevarande proposition anmälde *föredragande departementschefen*, att han funnit sig böra vidtaga de av lagrådet förordade ändringarna beträffande den föreslagna 209 a § strafflagen för krigsmakten. I fråga om lagrådets anmärkning mot det föreslagna tillägget till 185 § samma lag yttrade departementschefen:

»Vad lagrådet anfört därom att det föreslagna tillägget till 185 § strafflagen för krigsmakten rätteligen syntes ha sin plats i 184 § samma lag har från rent logisk synpunkt sitt berättigande. Det har dock synts mig lämpligare att stadgandet upptages i 185 §. Fråga om förverkande av beslagtagna egendom kan förväntas uppkomma endast i ett ringa antal disciplinmål och i förhållande till befälhavarens befogenhet att ålägga disciplinstraff har befogenheten för honom att förklara i beslag tagen egendom förverkad en allenast sekundär betydelse. Bestämmelsen därom kan sägas huvudsakligen innebära, att

målet skall räknas såsom disciplinmål, ehuru jämväl förverkandefrågan skall prövas däri. Lagrådets anmärkning i förevarande hänseende synes mig för-densskull icke böra böranleda ändring i förslaget.»

Utskottet har vid sin granskning av de genom propositionen framlagda lagförslagen icke funnit anledning till erinran mot desamma och får alltså hemställa, *Utskottet.*

att förevarande proposition, nr 8, måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 22 februari 1945.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter, Gärde, Wagnsson, Westman, Karl Johan Olsson, Krügel, Siljeström* och *Lodenius*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist, Gezelius, Hedlund* i Östersund, *Olsson* i Mellerud, *Björling, Lindberg, Landgren* och *Gustafsson* i Lekåsa.
